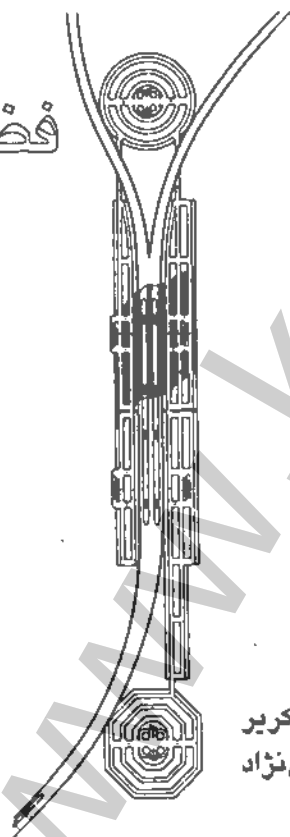

فضای شهری

نوشته‌ی راب کریر
ترجمه‌ی خسرو هاشمی‌نژاد

این کتاب ترجمه‌ای است از:

URBAN SPACE

Rob Krier

ISBN: 0 85670 576 4

Krier, Rob

کریر، راب، ۱۹۲۸ -

فضای شهری / نوشته‌ی راب کریر؛ ترجمه‌ی خسرو هاشمی‌نژاد. -- اصفهان: خاک، ۱۳۸۳.

۱۸۰ ص. -- (ادبیات معماری - شهرسازی؛ ۳۱)

ISBN: 964-5583-49-7

فهرست‌نویسی براساس اطلاعات فیبا.

عنوان اصلی: Stadraum in theorie und praxis Urban Space: stadtraum

۱. فضابر معماری. ۲. فضاهای عمومی. ۳. شهرسازی الفه هاشمی‌نژاد خسرو.

۱۳۲۰. مترجم. ب. عنوان

۷۱۷۲

NA ۹۰۵۳/۶۴۴

۱۳۸۳

م ۸۳-۲۵۷۹۸

کتابخانه ملی ایران

(ناشر برگزیده‌ی سال ۷۷)

ادبیات معماری - شهرسازی

تلفن: ۶۲۴۰۶۲۶ - ۳۱۱

۱. فضای شهری

۲. نوشته‌ی راب کریر

۳. ترجمه‌ی خسرو هاشمی‌نژاد

۴. طراحی جلد، صفحه‌آرایی و نظارت بر چاپ: کارگاه گرافیک نشر خاک

۵. شمار: ۲۳۰۰ جلد

۶. نوبت چاپ: اول، زمستان ۱۳۸۳

۷. بها: ۲۸۰۰ تومان

۸. شابک: ۹۶۴-۵۵۸۳-۴۹-۷ ISBN: 964-5583-49-7

۹. کلیه‌ی حقوق برای نشر خاک محفوظ است.

آغاز سخن

پیدایش سبک نئوکلاسیک با فقدان تفکر و تعمق لازم، که از لودو شروع شد، و به لوکوربوزیه و سه معمار انقلابی سرانجامید، اشتباهاتی با خود دربر داشت که بیشترین سهم آن به دلیل گسترش فعالیت‌ها و مخالفت آشکار لوکوربوزیه با تعلیمات معماری آن زمان، بر دوش او قرار داشت. به دلیل کاستی‌های «معماری مدرن» و اثرات به جا مانده از آن، بعضی از معماران اواخر قرن گذشته بدون اینکه شایستگی آن را داشته باشند برای خود شهرتی کاذب کسب کردند، در این راستا کافمن و کوچه استالین و حتی ساختمان چند صد متری آدلف لوس مورد توجه و تحسین قرار گرفت، در حالی که به لوئی کان اشاره‌ی مختصری بیش نشده است.

جایی در تاریخ گذشته اشتباهاتی رخ داده که با موشکافی و دقت کافی مدعی اصلاح آن هستیم؛ اینکه با نادیده انگاشتن والتر گروپیوس، زیگفريد گیدینون، لوکوربوزیه و نیکلاس پفسنر کلیه‌ی مسائل رتق و فتق می‌شود. هنرهای دستی گذشته دوباره رایج می‌گردد و بر زخم‌های جامعه مرهم گذاشته می‌شود. معماری مدرن که از سرفصل‌های بحث انگیز و جالب در این رشته می‌باشد، کوس رسوایی را علیه خود به صدا درآورده است و در این زمینه:

تاریخ بد، سال ۱۹۲۳

بیانیه بد، منشور آتن است؟!

که طلایه‌دارانش همه را با خود به گمراهی هدایت کرده‌اند.

مردم و دولت‌ها در حکم بزغاله‌های بی‌گناه فریفتی گرگ خونخوار مدرنیسم شده و به نابودی سوق داده شدند. و بالاخره تاریخ (خوب) سال ۱۹۷۴ است^۱.

بحث درباره‌ی تأیید اعتبار این موضوع آنقدرها از اهمیت برخوردار نیست که ویژگی تقدس پیروی از سنت آن نیاز به توجه و دقت داشته باشد.

همزیستی دو تئوری متضاد معماری باستانی و یک سیستم پیشرو «آوانگارد» - که نمی‌توان آن را غیرقابل قبول دانست - به طور قطع موضوع جالب و قابل تعمقی است.

«معماری اصول‌گرا»^۲ در خطر است، فراگیری سیل‌آسای آن بازار ساختمان را در زیر تلاطم خود غرق کرده و چیزی نمانده است تا موج تنفر عامه را نسبت به خود برانگیزد: تنقید سردمداران این سبک معماری، از ارزش‌های زیادی برخوردار است. با این وجود نمی‌توان برخی از دستاوردهای معماری مدرن را منکر شد، زیرا برگشت به زمان کنوسوس دیگر ممکن نیست و تصور میادین خالی در نیویورک که چند «هیپی» در آن جای گیرد توهمی بیش نیست.

از ملاحظات منفی کتاب کریر که بگذریم: می‌توان گفت که وی دوباره معماران را به نظامی در معماری دعوت می‌کند و برنامه‌ریزی معماری، مهندسی شهری، پیشنهادات منشور آتن (که فقط آرزویی بیش برای خوشبختی نیست)، شهرسازی بدون

با وجود شایستگی‌های زیاد، محتوای نئوانتیک و تقلید افراطی از آثار گذشتگان بخصوص در اطراف کاخ شلس^۲ تا حدی مایوس کننده است. در جای دیگر بناهای تورت در سال ۱۸۰۰ و طرح جایگزین خود را برای آن ارائه می‌کند و این احساس به وجود می‌آید که رئوس مطالب طرح غیرعادی سیت در وین را تکرار کرده است.

آیا تعداد حیاط‌ها زیاد نیست؟

آیا ایجاد فضا برای هر بنا قدری افراط نیست؟

در عین حال توجه او به ایجاد کیفیت برتر بناها در مقایسه با شرایط سال ۱۸۰۰ و ایجاد توازن لازم و جالب بین فضا و بنا، نظم و اتفاق و تداوم ساختمان‌های پیرامون - که با اتصالات مناسب نسبت به هم کشش لازم را دارا هستند - از ارزش ویژه‌ای برخوردار است. با وجود شوق و ذوق وافر او در مورد بافت احجام، این گونه برمی‌آید که علاقه‌ای به تکمیل بافت آن نشان نمی‌دهد. چگونگی طراحی پر و خالی احجام برخورد حرکت‌ها در یک سیستم خطی را نشان می‌دهد که جایگزین خیابان است. ولی تراکم کافی برای ایجاد جنب و جوش در آنها وجود ندارد، همچنین دلیل واضحی در پیروی مردم در انتخاب این مسیرها به چشم نمی‌خورد.

کریر با اینکه عدم وجه تمایز بین نمای عمومی و خصوصی در کارهای لوکوربوزیه را به باد انتقاد گرفته است، خود نیز به حریم خصوصی و خلوت

برنامه و خودرو و آرمان شهرها را مورد نقد قرار داده است. او در این مبحث موفق است و خواننده را ارضاء و قانع می‌کند. ولی در ورای این مفاهیم هدف اصلی او اشاعه‌ی معماری «اصول‌گرا» و «پس‌مدرن» است که حصول به این هدف را در محکومیت مدرنیسم و اصلاح آن می‌بیند. روش وی در این کتاب موفقیت‌آمیز است و خواننده را تحت تأثیر قرار می‌دهد و گیرایی خاصی بدان می‌بخشد.

کریر کتابی نوشته است که بر روش‌های معماری گذشته ارج می‌نهد و بدان اعتقاد زیادی دارد، او طرفدار اصلاحات اساسی است ولی در عین حال بسیار محافظه‌کارانه عمل می‌کند. جای بسی تعجب است که او از کارهای سیت الهام می‌گیرد و آن را برای خود الگو قرار داده است. در واقع او از کارهای شهرسازی ماتیاس اونگرس بهره گرفته است.

دائرةالمعارفی که برای فضای شهری تدوین کرده است قابل ستایش است. کریر بازسازی مناطق تخریب شده‌ی اشتوتگارت را برای شهرهای دیگر نمونه قرار داده است و با این راهکار اصول طراحی شهری خود را اشاعه می‌دهد.

در این زمینه دولت و دانشگاه را مسؤول کمبودها و مشکلات فعلی می‌داند. به پُروگویی معتقد نیست و چیزی را که برابر چشم است، ملاک قضاوت قرار می‌دهد. در واقع کتاب او پایه‌ی شهرسازی سال ۲۰۰۰ است.

۹ توسط سه معمار انقلابی و حرکت‌هایی در امریکا زیر سؤال رفته بود - را مورد تأیید قرار می‌دهد و ثابت می‌کند که اصول معماری کلاسیک که مبنای تعلیم و تربیت در «بوزار» بود دارای ارزشی همیشگی و جاودانی است.

خسرو هاشمی‌نژاد

مأنوس داخلی توجه ندارد ولی در رابطه با فضای شهری و شهرسازی موفقیت او قطعی است.

برداشت از این کتاب می‌تواند در عین حال دو جانبه و دلسرد کننده باشد زیرا از متابولیست‌ها، کنزو تانگه؛ فوتوریست‌ها، تکنوز و آرشیگرام صحبتی به میان نمی‌آورد.

کریر از حقیقت ازدحام و تراکم بالای جمعیت غافل است و این حقیقت را نادیده گرفته است همین‌طور از فضای شهری امریکا صحبتی به میان نمی‌آورد و با وجود موفقیت این کتاب در اروپا، در صحنه‌ی بسیار فعال و دگرگون شهرسازی امریکا شاید جایی برای حضور پیدا نکند. در هر صورت شهرسازی امریکا در اروپا نقشی ندارد زیرا دارای مسائل خاصی خود است.

بیشترین ارزش و شایستگی این کتاب که تجاوز از حصارهای پر جاروجنگال و موانع پر سروصدا است، اشاره به موارد و ارائه‌ی پیشنهاداتی در جنوب آلمان است که برای آن حد و مرزی نمی‌توان قائل شد. وی با از بین بردن خرابه‌ها به پی‌سازی دیوارهای پیرامون کار پرداخته است و رامحل‌هایی پیشنهاد می‌کند که همه جا حتی در امریکا نیز قابل پیاده کردن می‌باشد. جمع مطالبی که کریر در این کتاب بدان اشاره کرده است بسیار سازنده، دلالت‌کننده، وسوسه‌آمیز و بسیار حائز اهمیت است.

در کل، تفکرات او برگشت به «بوزار» - که زمانی

زیرنویس:

(۱) تاریخ نگارش کتاب.

(۲) *Architettura razionale*

(۳) صفحات ۱۴۰-۱۵۱.

فصل اول

مفهوم عناصر گونه‌شناسی و ریخت‌شناسی فضای شهری

۱۵	مقدمه
۱۵	تعریف مفهوم فضای شهری
۱۶	میدان
۱۶	خیابان
۱۷	کارکردهای نوعی فضاهای شهری
۱۹	میدان
۱۹	نمونه‌ی دیگری برای روشن شدن این مقوله
۱۹	خیابان
۲۱	گونه‌شناسی فضای شهری
۲۳	مدول‌بندی یک تپ از فضای مفروض
۲۴	چگونه برش ساختمان‌ها در فضای شهری اثرگذارند.
۲۵	نماها
۲۸	تقاطع‌های خیابان و میدان
۲۸	نمونه‌های فضایی و روش ترکیب آنها
۳۰	ردیف‌های ریخت‌شناسی فضاهای شهری
۳۲	طرح‌هایی از میادین مربع و مستطیل شکل
۳۳	طرح میدان‌های قائم‌الزاویه
۳۶	میدان‌های چهارگوش یا ساختمانی در مرکز آن
۳۷	میدان‌های باز یا ساختمانی مقابل آن
۴۰	فضاهایی به صورت تقسیم‌بندی ادغام یا روی هم‌اندازی شده با زوایای مختلف
۴۱	سیرک‌ها
۴۲	سیرک‌ها با ساختمان‌هایی میان آنها و مدولاسیون‌هایی از این نمونه‌ی فضایی
۴۳	ترکیب سیرک‌های مختلف
۴۶	سیستم‌های پیچیده‌ی هندسی
۵۰	میدان‌های مثلثی شکل و مشتقات آنها

۱۱۹	مطالعات میدان روتبول، طرح از پوتز و ویر	۵۱	طرح‌های مرکب با مقیاس بزرگ
۱۲۰	خیابان یوهانس - فورسی	۵۹	طرح‌های وسیع با فرم‌های مرکب
۱۲۱	میدان اسطریش	۶۰	طرح خیابان‌ها
۱۲۸	مطالعات میدان اسطریش، طرح از رناته هومریخ	۶۱	ابداعات و تغییر شکل‌ها
۱۲۹	میدان ویلهلم، میدان لئونارد	۶۲	سختن آخر فصل: نظریه‌ی فضای شهری
۱۳۳	بررسی میدان ویلهلم و لئونارد و محله‌های پیرامون هاپستاتر، طرح از استفان یوم		
۱۳۴	مطالعه‌ی میداين ویلهلم و لئونارد و ناحیه‌ی هاپستاتر، طرح از کریستادیل		فصل دوم
۱۳۰	میدان شارلوت، میدان شلس	۶۴	فرسایش فضای شهری در طراحی شهری قرن بیستم
۱۳۶	ملک‌ها و نقشه‌های میداين شارلوت و شلس	۷۲	خلاصه‌ی تاریخی
۱۵۰	مطالعات نواحی میدان شارلوت، طرح از اتو هیپین	۷۳	کارخانجات و بیمارستان‌های قرن نوزدهم
۱۵۱	گالری اشتاتز	۸۲	ردیف ساختمان‌های هم‌شکل
۱۵۳	باغ شلس	۸۳	نقدی بر الگوهای امروزی توسعه‌ی شهری
۱۵۵	سختن آخر فصل: بازسازی فضای شهری از بین رفته		چه الگوهایی از توسعه‌ی شهری، نیازهای رشد آینده‌ی آن را برآورده می‌سازد.
	فصل چهارم		فصل سوم
	اشتوتگارت و محورهای توسعه‌ی آن		بازسازی فضاهای شهری تخریب شده با نمونه‌هایی از مرکز شهر
۱۵۹	نکاتی چند برای معماران: «بیايد معماری را مجدداً در مکان خود قرار دهيم.»	۸۷	اشتوتگارت
۱۶۴	(۱) معماران...	۸۷	مقدمه
۱۶۵	(۲) زمان برنامه‌ریزی	۸۷	انگیزه‌ها و اهدافی که این مطالعه را ارزشمند کرده است
۱۶۶	(۳) زمان ساختمان‌سازی	۸۹	توسعه‌ی شهر
۱۶۶	(۴) انحصارطلبی برنامه‌ریزان	۱۰۰	تاریخ کوتاه اشتوتگارت، از بالمن بیلداکرتن ورلاگ
۱۶۶	(۵) برنامه‌ریزی و طراحی یکی از هنرهای دستی است.	۱۰۳	طرح پیشنهادی برای بازسازی مناطق شهری از بین رفته
۱۶۷	(۶) معماری یک مد نیست...	۱۰۶	محله‌های اطراف ایستگاه راه‌آهن
۱۶۷	(۷) مقیاس	۱۰۸	نواحی پیرامون دانشگاه
۱۶۷	(۸) آگاهی تاریخی مخدوش ما...	۱۱۰	مطالعات نواحی پیرامون دانشگاه، طرح از فرانکس دامبلن
		۱۱۰	میدان روتبول
		۱۱۰	طرح
		۱۱۸	مطالعات میدان روتبول، طرح از ویلفرید والبرخت